

Bergkerk 12 september 2021.

Gemeente van Christus,

Het zijn emotionele Bijbellezingen vanmorgen. In de bijbel worden tranen niet verborgen. Niet langer heeft Jozef zich sterk kunnen houden, 'iedereen om mij heen naar buiten! Eruit!' Hij verheft zijn stem en huilt het uit, dat horen ze, de Egyptenaren, dat hoort het huis van Farao. Jozef zegt tegen zijn broers: 'Ik ben Jozef, leeft vader nog?'

Ook Jezus schreeuwt het uit. Clamavit! – Hij schreeuwt! - in de tempel. Jezus is in de tempel voor het Loofhuttenfeest en hij schreeuwt: ja, jullie weten wie ik ben, jullie weten vanwaar ik ben, maar ik ben niet van mijzelf gekomen, nee het is de Waarachtige die mij heeft gestuurd en van hem hebt u geen weet! Ik ben van bij hem!

Al die emoties die vrijkomen als bloot komt te liggen 'wie je bent'. Kennen en gekend worden.

Erkenning ontvangen in wie je bent. Het zijn grondwoorden van het menselijk bestaan. Wij kunnen eigenlijk niets zonder. Al is het maar een knikje in het voorbijgaan, al word je maar even

aangesproken, genoemd worden bij je naam, elkaars namen leren kennen, elke zondag 3 namen leren, mensen leren kennen, mensen die je verhaal kennen. Het zijn grondwoorden van humaniteit.

En dat gaat niet zonder emoties. Daar zijn we met huid en haar in betrokken. Iemand vertelde afgelopen week, hoe onthutst hij was toen hij hoorde hoe anderen over hem spraken. Hoe miskent hij zich voelde. Miskening als het tegenbeeld van erkenning. Hoe je dat kan raken. Of iemand die

vertelde, hoe eenzaam ze zich gevoeld had omdat niemand zag hoeveel zorgen ze zich maakte. En weer iemand anders vertelde hoe ze complimenten had ontvangen 'je hebt het zo goed gedaan'

maar ze kon de complimenten niet ontvangen 'je moet eens weten', zei ze, 'hoeveel moeite met me gekost heeft'. Ze kreeg wel de complimenten, maar ze werd niet erkend in haar inspanningen.

Zomaar een paar verhalen. We kennen de verhalen, het zijn er velen. Hoe bepalend is dit niet voor je levensweg, dat je erkenning mag ontvangen in wie je bent. Soms even is er zo'n moment, dat je je

gekend weet. Het zijn er niet veel. En dat hoeft ook niet. U kent mij beter dan dat ik mijzelf ken. Meestal niet zonder emotie raak je aan de bronnen van je bestaan.

Ergens cirkelt het Johannes evangelie rond het geheim van het kennen. Het Woord (met een

hoofdletter) is vlees geworden. Maar de wereld heeft hem niet herkend. Niet voor niets dat het Loofhuttenfeest zo nadrukkelijk wordt genoemd. Hij heeft zijn tent onder ons opgeslagen. Maar dan

komen de vragen: Wie is dit? Van wie is hij er een? Waar komt die vandaan? Is hij er één van ons? Midden onder U staat Hij die Gij niet kent. Is hij de Christus? ... de Gezalfde, de Messias We moeten

dit lezen tegen de achtergrond van allerlei messias verwachtingen. Waar duikt de messias op? Welke beelden hebben we daarbij? En in die brei van meningen en opinies Schreeuwt Jezus! Clamavit!

u weet wie ik ben...u weet vanwaar ik ben...maar u kent me niet ... ik voel me miskent ...ik ben niet vanuit mijzelf gekomen de Waarachtige heeft mij gestuurd van hem hebt u geen weet! Je kent niet

mijn bron die me voedt. Je gaat voorbij aan wat me ten diepste drijft. Je raakt niet aan wat me motiveert, waar het voor mij echt om gaat. Ik moet denken aan een interview dat ik eens las met een

dominee uit – wat in de volksmond wel – een zwarte kousenkerk wordt genoemd. Hij gebruikte voor mij vreemde taal, ik hoorde hem enigszins vermanend zeggen: Er wordt gesproken over de gave,

maar waar blijft de Gever? Er wordt gesproken over de vertroosting, maar waar blijft de vertrooster? Het gaat erom –zo sloot hij af-: opdat ik Hem (met een hoofdletter) kenne! Ik ben niet vanuit mijzelf

gekomen, zegt Jezus, de Waarachtige heeft mij gestuurd. Gekend worden tot op de bron die je voedt.

Jozef kan zich niet langer bedwingen, hij staat oog in oog met zijn broers maar zij herkennen hem

niet. Jozef herkent zijn broers wel en hij ziet dat ze hun maskers hebben laten vallen. De situatie is fundamenteel veranderd. Juda, die eens het voorstel deed om zijn broer Jozef te verkopen, die Juda

neemt het nu op voor zijn jongste broertje Benjamin. Juda is zelfs bereid zichzelf op te offeren in plaats van Benjamin, want zonder Benjamin zal vader Jacob niet kunnen leven. En op dat moment

kan Jozef zich niet langer bedwingen, nu is voor Jozef de weg vrij om terug te keren in de kring van zijn broers. Die kring was voor hem op een dubbele manier gesloten. Eerst hebben ze hem geweld

aangedaan, in een put gegooid en als slaaf verkocht, maar daar komt nog iets bij -en dat is misschien wel veel zwaarder- hij is in zekere zin dubbel slachtoffer, want hij wordt bovendien niet herkend, ze kennen hem niet, de daders van welleer herkennen hem hun slachtoffer niet meer. Jozef vindt geen erkenning. En voordat er ooit sprake zou kunnen zijn van verzoening, van herstel en herkenning van onderlinge verbondenheid, dan zullen niet alleen de broers hun betrouwbaarheid waar moeten maken, maar dan zal ook dat wat in het verre verleden gebeurd is, iets wat weliswaar onherstelbaar en niet meer weg te poetsen is, dat zal wel uitgesproken moeten worden, anders gezegd Jozef zal ook erkend moeten worden als degene die dit allemaal heeft moeten meemaken. Afgelopen week spraken de nabestaanden van de slachtoffers van de MH17 ramp, emotionele en verschrikkelijke verhalen, het moet worden uitgesproken en gehoord. Jozef gaat niet over één nacht ijs, vertrouwen moet langzaam groeien. Gaandeweg heeft Jozef de innerlijke kracht gevonden om de confrontatie met zijn broers aan te kunnen. Ze zijn elkaars gevangenen geweest al die jaren, mijlen ver van elkaar verwijderd hebben ze toch dag aan dag door elkaars hoofd gespookt, beiden zijn gevangen in daderschap en slachtofferschap. Het is allemaal niet meer recht te zetten, de meest zware straf is te licht, er is geen genoegdoening mogelijk en toch ligt er een levensgrote vraag, hoe zullen zij verder kunnen met schuld en het geschonden vertrouwen? Ik ben Jozef, leeft mijn vader nog? Het is een enorme opluchting, de emoties spatten er van af, "daarop brak hij uit in luid gewezen, zodat de Egyptenaren en farao's huis het hoorden". De schaamte voorbij, de tragiek voorbij, de schuld voorbij, de maskers gevallen, het verlorene gevonden, eindelijk vrede.

In de Jozef verhalen lijkt God afwezig. Elders in Genesis wordt zonder enige schroom geschreven over een sprekende God, bij Jozef is het stil daarboven. En toch brengt Jozef achteraf zijn leven, ook zijn slachtoffer zijn in verband met God. En als je het leest dan schrik je even, want hoe zit dat, Jozef zegt zelfs, niet jullie hebben mij hierheen verkocht, maar God heeft mij hierheen gezonden om te zorgen dat jullie brood zouden kunnen kopen. Dat is vergaande uitspraak? Is dat geloof of is dit religieuze waanzin? Laat ik zeggen dat het gevaar van religieuze waanzin groot is, maar al te vlug wordt met een beroep op een god het verschrikkelijke goedgepraat en de eigen verantwoordelijkheid uit de weg gegaan. Zeker de broers hebben het gedaan, maar toch zegt Jozef en alleen hij kan dat zeggen, toch zegt hij is daarmee niet alles gezegd. Zonder de schuld te verdonkeremen ligt er in de vloek ook zegen verborgen. Dat is het proces dat op gang komt na de verzoening. Hoe kan ik staande op de puinhoop van mijn leven toch verder? Nu komt Jozef pas echt uit de put, als hij terug kijkend in die donkere put ineens oog krijgt voor de goede lijn die er door zijn leven loopt. De verzoening met zijn broers brengt een warme stroom op gang, hij weet zich weer met hen en met zijn vader verbonden. Het is misschien wel nooit of of in het leven, of vloek of zegen; het is misschien wel veelmeer en en, en vloek en zegen. Het laatste woord heeft toch de zegen.

Niet het lot is beslissend in het leven, maar hoe ik ermee omga, niet de last is bepalend, maar bepalend is mijn draagkracht, tot je er achterkomt, dat je draagkracht uiteindelijk alles te maken heeft met gedragen worden. Zodat je soms misschien kunt zeggen, 'wat ik van mijn leven maak of wat ik ervan gemaakt heb is uiteindelijk iets wat mij geschonken is. Waar mensen elkaar zoeken te kennen waar je erkenning vindt waar mensen een geschenk zijn voor elkaar daar begint het trouwverbond, daar gaat de wijn van de liefde weer stromen. Niet voor niets dat het Johannes evangelie begint met het verhaal van de bruiloft te Kana. Die belofte houdt ons op de been, Zijn liefde heeft geduld. dat is wat wij proeven in het brood, dat is wat wij met elkaar delen in Jezus naam. Amen.